№ 38 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԱՊՐԻԼԻ 4

1891

ՏԱՍՆԵՒԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

№ 38 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԱՊՐԻԼԻ 4

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարվանը 6 րուբ. Առանձին համարները 7 կոպէկով.

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատանը միջ.

Մեր հասցէն. Тифлисъ. Редакція «Мшакъ». կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (բացի կիրակի և տօն օրերից).

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով.

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Մեծ իշխանուհի Օլգա Ֆեոդորովնա.—ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Երկու ծայրայեղութիւններ. Նամակ Ներքին-Ախտայից. Նամակ խմբագրին. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Շուէօկկեր և հակոբէական շարժումը. Նամակ Պարսկաստանից. Արտաքին լուրեր.—ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ.—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ.—ԲՈՐՍԱ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.

ՄԵԾ ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ ՕԼԳԱ ՖԵՈԴՈՐՈՎՆԱ

Դեռ երկուշաբթի երեկոյեան Թիֆլիսի մասնաւոր շրջաններում խօսում էին Մեծ Իշխանուհի Օլգա Ֆեոդորովնայի յանկարծակի մահվան մասին, բայց ոչ ոք չէր ուզում հաւատ ընծայել այդ ցաւալի լուրին:

Սակայն, երեքշաբթի օր „Հիւսիսային Հեռագրական գործակալութեան" հեռագիրը հաստատեց այդ ցաւալի լուրը. Նորին Կայսերական Բարձրութիւնը, Մեծ Իշխանուհի Օլգա Ֆեոդորովնա վախճանվեց Խարկովում:

Մենք, կովկասի ամբողջ ազգաբնակութիւնը, ինչ ազգութեան կամ դասակարգին և պատկանէինք, չենք կարող մոռանալ այն համակրելի երկու Բարձր Անձնաւորութիւններին, որոնք երկար տարիների ընթացքում առաջնորդում էին երկիրը: Փոխարքայ, Մեծ Իշխան Միխայիլ Նիկոլաեվիչ, կառավարում էր երկիրը, իսկ Նրա Ամուսինը, տարիների ընթացքում, գլուխ էր կանգնած երկրի բոլոր բարեգործական հաստատութիւնների, բոլոր իգական դպրոցների: Թիֆլիսի իգական գիմնազիան հանգուցեալ Մեծ Իշխանուհու նախաձեռնութեամբ էր հիմնված և կրում է այդ պատճառով Նրա անունը:

Թէ մենք, կովկասցիներս, սիրում էինք Փոխարքային ու Նրա Ամուսնուն, այնպէս որ Նրանց հեռանալուց յետոյ երբէք չը կարողացանք մոռանալ Նրանց, և թէ Իրանք էլ երկրին և ժողովրդին ընտելանալով, մեզ սիրեցին, այնպէս որ երբ հասաւ բաժանվելու րոպէն՝ դժուարութեամբ և մեծ ցաւով բաժանվեցանք միմեանցից: Իսկ այժմ մահը ընդմիշտ բաժանեց մեզանից Մեծ Իշխանուհի Օլգա Ֆեոդորովնային, և մեզ մնում է միայն մաղթել Նրա Ամուսնուն քրիստոնէական համբերութեամբ տանելու այն մեծ հարուածը, որ տուել է Նրան Նախախնամութիւնը: Նոյնը ցանկանում ենք և Մեծ Իշխանի զաւակներին, որոնց մենք, կովկասցիներս, վաղուց է արդէն ընտելացել էինք մեր երկրի զաւակներ համարել, քանի որ նրանք մեր երկրում, մեր շրջանում մեծացան, իսկ նրանցից մի քանիս մեր երկրումն էլ ծնվեցան:

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԿՈՒ ԾԱՅՐԱՅԵՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Կան մի տեսակ վ ա խ կ ո տ հիւանդներ, որոնց բժիշկներն խակի չեն սիրում:

Այդ տեսակ հիւանդի յատութիւնն է. հէնց որ կողքը մի քիչ կը ծակի, կամ կրծքի տակ մի թեթև ցաւ կը զգայ, իսկոյն կերևակայի թէ մեռնում է, և կը սկսի ախ ու վախ, լաց ու կոց: Բայց հէնց որ ցաւը մի քանի րոպէով կանցնի, կերևակայի թէ աշխարհիս մէջ ամենաառողջ մարդն է, և կը սկսի ոտի տակ տալ բժիշկների բոլոր խորհուրդները, առողջապահութեան ամենակարևոր պայմանները:

Մեր հասարակութիւնը ընդհանրապէս և զանազան հասարակութիւնները մասնաւորապէս շատ են նմանում այդ տեսակ՝ վախկոտ և միշտ մի ծայրայեղութիւնից միւս ծայրայեղութեան մէջ ընկնող հիւանդներին:

Հէնց որ խնդիր է ծագում, ցիցուք մի նոր ընկերութիւն հիմնելու մասին, հէնց որ հրապարակ է գալիս մի նոր հարց, լինի դա դպրոցական և բարեգործական ասպարէզում, կամ խնդիր է լինում օգնելու այս և այն նոր գործին կամ նոր ձեռնարկութեան,—մեր հասարակութիւնը երեխայի նման ոգևորվում է, տրտինգ է տալիս, հիանում, գոռում գոչում է, աջ և ձախ կրկնում է, որ պատրաստ է ամեն կերպ օգնել և աջակցել:

Մի խօսքով առաջ է գալիս մի այնպիսի ոգևորութիւն, որ տեսնողը կարծում է, թէ մի այդպիսի անկեղծ, սրտաբուղխ ոգևորութեամբ կարելի է հրաշքներ գործել:

Անցնում են առաջին րոպէները: Ուրախութիւն և ոգևորութիւն առաջ բերող գործը մի քանի խոչնդոտների է հանդիպում, կամ անընդունակ և անձեռնհաս մարդկանց շնորհով քիչ կաղում, և ահա, յանկարծ, րոպէաբար, նոյն հասարակութիւնը սկսում է այնպիսի յուսահատութիւն, այնպիսի սառնութիւն, նոյն իսկ այնպիսի թշնամական արհամարհանք արտայայտել դէպի այդ գործը կամ ձեռնարկութիւնը, որով նա մի քանի ժամ, մի քանի օր առաջ այնքան ոգևորված և յափշտակված էր, որ անմնողին ուրիշ բան չէ մնում, բայց եթէ ուսերը թափ տալ և ասել՝ «այդ հասարակութիւնը կամ երեխայ է, կամ հիւանդ»:

Ապա թէ ոչ ուրիշ ինչ կերպ կարելի է բացատրել այն սարսափելի, հակառակ բևեռներ կազմող ծայրայեղութիւնները, որոնց մէջ ընկնում է մեր հասարակութիւնը, ամեն մի հասարակական գործի երևան գալիս:

Ս կ զ բ ո ւ մ չափից դուրս և ծայրայեղ ոգևորութիւն, հիացումն, հրճուանք, վ ե ր ջ ո ւ մ՝ ծայրայեղ սառնութիւն, հիասթափումն, արհամարհանք:

Դա փաստ է, որ նկատվում է ամեն մի քայլափոխում: Ուշադրութեամբ հետևեցէք մեր հասարակական հիմնարկութիւնների, ընկերութիւնների, բարեգործական նպատակով եղող հանգանակութիւնների և ուրիշ հասարակական ձեռնարկութիւնների պատմութեանը,—կը համոզվէք, որ այս բոլորը ճշմարտութիւն է:

Այժմ մի փոքրիկ նկատողութիւն այդ առիթով:

Հասարակական գործերի, հասարակաց ձեռնարկութիւնների աջողութեան համար երեխայական հիացումը և պառաւական հիասթափումը՝ համահաւասար կերպով վնասակար և ապարդիւն են: Ոչ թէ ծայրայեղ, միայն րոպէական զգացմունքների վրա հիմնված հիացումն և հիասթափումն է հարկաւոր, այլ լուրջ, քննական հայեացք և համակրութիւն դէպի ամեն մի հասարակական գործ, որպէս զի սկզբի ծայրայեղ հիացմանը վերջում, երբ մի քանի խոչնդոտներ կամ անաջողութիւններ կը լինեն, չը յաջորդի նոյնքան ծայրայեղ հիասթափումն:

Լուրջ, քննական աչքով նայող հասարակութիւնը փոքրիկ դէպքերից ոչ պէտք է շատ ուրախանայ և ոչ էլ շուտ յուսահատվի, ինչպէս անում է անքննական դրութեան մէջ գտնվող հիւանդը: Լուրջ և քննական աչքով նայող հասարակութիւնը շատ դժուարութեամբ պէտք է ոգևորվի, բայց եթէ արդէն մի անգամ ոգևորվեց, եթէ նա արդէն սկսեց արտաքին ոգևորութեան նշաններ ցոյց տալ,—նա պարտաւոր է և պէտք է այդ նոյն ոգևորութեամբ և հիացմամբ էլ շարունակ առաջ տանել գործը, առանց ուշք դարձնելու պատահական արգելքների և պատահական անաջողութիւնների վրա:

Եթէ այդպէս կը վարվի մեր հասարակութիւնը իր բոլոր՝ թէ մեծ և թէ փոքր գործերի վերաբերմամբ,—նա աջողութիւն կունենայ և առաջ կերթայ. իսկ հակառակ դէպքում նա թող համոզված լինի, որ վաղն էլ իր գործերը նոյն դրութեան մէջ կը լինեն, ինչ դրութեան մէջ այսօր են:

Խ. Մ.

ՆԱՄԱԿ ՆԵՐՔԻՆ-ԱԽՏԱՅԻՑ

Մարտի 20-ին

Ամսիս 15-ին, Ներքին-Ախտա հարևան գիւղում մի կիսախելագար մարդ փորձեց անձնասպանութիւն գործել: Թշուառը, ինչպէս պատմում են, մօտ երկու տարի է, որ գլգերում է մի տեսակ անխմանալի հիւանդութեան ճիրաններում և այդ տարօրինակ հիւանդութեան ազդեցութեամբ՝ ընկնում է հետզհետէ կորցնել մարդկային ընդունակութիւնները—ցնորվում է: Այդ ցաւից բժշկվելու ոչ մի միջոց չը գտնելով և այդ դժբախտութիւնից յաւիտեան ազատվելու համար խեղճը ընտրում է միմիայն անձնասպանութիւնը: Եւ այդպիսով, երեկոյեան, քնելու միջոցին վեր է առնում սուր դանակը և սկսում է կտրել իր կոկորդը: Բայց, բարեբաղդաբար, նկատում է այդ գործողութիւնը նրա ընտանիքը և իսկոյն խլելով ձեռքից դանակը՝ ազատում է ինքնասպանից: Ասում են վէրքը փոքր է և գիւղաիան մի հաքիմ կարելով այդ վէրքը՝ յոյս ունի առողջացնելու:

Դիլիջանից 8—9 վերստ հեռու գտնվող, Հաղարծին վանքի վանահայրը, իր հետն առած մի ինչ որ մասունք՝ շրջում է Ծաղկաձորի շրջանի հայ գիւղերում: Իւրաքանչիւր գիւղում ժողովուրդը նրան ընդունում է ամենայն համակրութեամբ և առատ աջահամբոյր է տալիս: Նոյն իսկ աղքատ գիւղացիները չեն խնայում իրանց վերջին կոպէկն անգամ ձգել սուրբ մասունքի գանձանակը: Նուէրներ լինում են նաև հացահատիկներով շատ գիւղերում: Յիշեալ վանահայրը, ինչպէս լսում ենք, գիւղական եկեղեցիներում քարոզներ է խօսում: Քարոզել է և այստեղ, Ներքին-Ախտայի եկեղեցում: Նա իր քարոզի մէջ մանրամասնիչ է արել այն հանգամանքի վրա, որ 200 տուն բնակիչ ունեցող այս գիւղը զուրկ է ծխական—եկեղեցական ուսումնարանից և յորդոր է կարդացել ժողովրդին, որ անհրաժեշտ է հիմնել ուսումնարան և մատաղ սերունդը կրթել, դաստիարակել և այլն: Դա շատ լաւ դիտաւորութիւն է յարգելի վանահօր կողմից և արժանի է խորին շնորհակալութեան: Ցանկալի է, որ ամեն տեղ, ուր որ պատահէր, յարգելի հայր սուրբը իր քարոզներով դրդէր և հասկացնէր ժողովրդին ուսման և դաստիարակութեան կարևորութիւնը՝ ապագայ սերնդի համար: Քարոզութիւն անել գիւղական եկեղեցիներում մի շատ մխիթարական երևոյթ է, քանի որ գիւղերում առհասարակ ժողովուրդը զուրկ է որ և է քարոզ լսելուց և հետևապէս գիւղացին աւելի համակրանքով կարող է վերաբերվել դէպի քարոզիչ հոգևորականը, քան թէ քաղաքացին: Ամբիօնից լսվող կենդանի խօսքը հոգևորականի բերանից մեծ էֆֆէկտ կունենայ գիւղական ամբոխի և հասարակութեան վրա, քան թէ համալսարանական կոչում ունեցող որ և է ուսուցչի դասախօսութիւնները և թմրած ընկուզումները, որոնց իմաստը շատ դժուարութեամբ է ըմբռնում մանաւորապէս սար գիւղական ամբոխը...

Եկեղեցու բեմից խրախոյս կարդալ ժողովրդին, լսեցնել նրան կրթական—դաստիարակութեան օգտակարութեան մասին և կենդանի ապացոյցներով նկարագրել մտաւոր զարգացման խակական նշանակութիւնը,—կը նշանակէ խաւար ամբոխին և ռամիկ ժողովրդին առաջնորդել դէպի լուսաւորութեան գործը և այդ ազատ գաղափարը, կրթական տեսակէտից, մի արտաքոյ կարգի երևոյթ պէտք է համարել գիւղական հոգևորականների կողմից, հոգևորականներ, որոնցից շատերը իրանց քարոզներով գիտեն միմիայն ժողովրդի միտքը ու սիրտը կապել եկեղեցական-կրօնական ծէսերի և նախնական—աւանդական այլ և այլ արարողութիւնների հետ, զանց առնելով մտաւոր զարգացման վսեմ նշանակութիւնը...

Գ. Մ.

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐԻՆ

Թիֆլիս, մարտի 31-ին

Ահա մի քանի ժամանակ է, որ թէ հայ և թէ ռուս լրագիրները լուրեր են տարածում, իբրև թէ իշխան Ամատունի նորից յանձն է առնում միւս սեզոնի համար մշտական հայոց թատրոնական խումբ կազմել, և այդ նպատակով ուղարկելու է մի մարդ Կ. Պոլիս դերասանուհիներ և դերասաններ հրաւիրելու:

Թոյլ տուէք և ինձ, պարոն խմբագիր, մի քանի խօսք ասել այդ ապագայ ներկայացումների մասին:

Իմ խորին համոզմունքս է, որ հայոց թատրոնը, ինչպէս ազգային մի հիմնարկութիւն, անպատճառ պէտք է օժանդակվի հասարակութեան կողմից և նրա պարտականութիւնն է պահպանել թատրոնը, ինչպէս պահպանում է դպրոցները և այլ հիմնարկութիւնները: Քանի որ թէ Եւրոպայի և թէ Ռուսաստանի մի քանի մեծ քաղքերում, Վարշավա, Օդէսա և այլն, թատրոնն օժանդակվում է քաղաքային վարչութիւնից,—արդէօք, մեզ մօտ հայոց թատրոնը կարող է ինքնուրոյն գոյութիւն ունենալ: Մենք քաղաքին չենք կարող դիմել, քանի որ երեք զանազան ազգերից է կազմված քաղաքի ժողովուրդը, որ նա անի նոյնը, ինչ որ վրաց ազնուականների բանկի կառավարիչներն են անում, այսինքն պահանջել նոր կապալառուից, որ ձրիապէս թատրոն տայ վրաց խմբին ամսական 4 անգամ (մէկը կիրակի), քանի որ դա կը նշանակէր մօտ 3000 րուբլի օժանդակութիւն տալ թատրոնին: Ուրեմն ինչպէս կարելի է օգնել հայ թատրոնի գործին, քանի որ վերոյիշեալ հանգամանքների ոչ մինից օգտվել չենք կարող: Ահա ինչպէս. իմ կարծիքով թատրոնը պահպանելու համար՝ հարկաւորութիւն չը կայ դիմել այս կամ այն հարուստին օժանդակութիւն խնդրելու, այլ բաւական է, որ ազդեցութիւն ունեցող մի քանի հարուստ պարոններ հաւաքվեն (ինչպէս հաւաքվել են ամեն բարի գործի առիթով), և վճռեն թատրոն ունենալու համար երկու դերասանուհիք և դերասաններ հրաւիրել Կ. Պոլսից: Երբ այդ վճիռը կայացաւ, և երբ մարդ ուղարկվեց Կ. Պոլիս և յայտնի եղաւ Կ. Պոլսից դերասանների գալը, այն ժամանակ կարելի է կրկին ժողովվել և ա բ օ ն ի մ ե ն տ բանալ, որը և ամենայն մարդ իր կարողութեան չափ որոշ շրջաններում կը տարածէ: Թող միայն եռանդով սկսեն գործը, թող միայն չասեն թէ ես այս կամ այն մարդուն չեմ դիմի, այլ միւսը դիմէ, թող չասեն թէ իմ տեսած երևելի դերասանուհիներից և դերասաններից յետոյ, ինչի պիտի գնամ հայ դերասանների խաղը տեսնելու, թող լաւ իմանան, որ գնում են թատրոնի գաղափարը պահպանելու, թող բոլորն անկեղծ եռանդով վառված գործը սկսեն: Միայն աբօնիմենտը տարածելու համար պէտք է դիմել բոլոր դասակարգերին՝ վաճառականներին, ուսուցիչներին, ծառայողներին և այլն և այլն: Կարծեմ որ հարկ պէտք է հասկանայ, որ գոնէ ն ա մ ո ւ ս ի համար պէտք է պահպանել թատրոնը:

Յայտնի բան է, սկզբի համար հարկաւոր է մի հոգացող, գործին տեղեակ և կշիռ ունեցող անձնաւորութիւն, որն եռանդով գործ սկսէ և կարողանայ առաջ տանել թատրոնական գործը:

Այդ անձնաւորութիւնը կարծեմ արդէն ամենքին յայտնի է։

Մի բան ևս ես ցանկանում եմ առաջարկել։ Հայը միշտ առատաձեռն է եղել նուէրներ անելում՝ ուսումնարաններին, վանքերին և այլ հիմնարկութիւններին. թող այդ հիմնարկութիւնների շարքը մտցնեն ևս ազգային թատրօնը. թող ամենայն մի բարի հայ իր կտակի ժամին ի թիւս բարի գործերի նուիրէ և մի բան հայ թատրօնի ֆօնդին. բաւական է, որ մէկը բարի օրինակ ցոյց տայ,—և յետոյ հետևողներ շատ կը լինեն. թող այս միտքն ամենայն մարդ տարածէ իր շրջաններում։ Գուցէ կասեն. «ինչ օգուտ՝ որ Թիֆլիսը կունենայ հայոց թատրօն, մնացած կովկասի հայերին ինչ օգուտ»։ Բայց չը մոռանանք, որ Թիֆլիսն ինչպէս կենտրօն, եթէ ունենայ լաւ կազմակերպված թատրօնական խումբ, այդ խումբը, ճանապարհների յարմարութիւնից օգտվելով՝ կարող է գնալ Բագու, Գանձակ, Շուշի, Երևան, Կարս և այլ տեղեր։

Ցուսանք կրկին, որ այս անգամ մեր յարգելի թատրօնասէր պարոններն աւելի եռանդով կը կըպչեն գործին և միւս սեզօնին Թիֆլիսն անպատճառ կունենայ կանօնաւոր թատրօնական խումբ, որի բացակայութիւնը պատիւ չէ բերում Թիֆլիսի հայ հասարակութեան։

Գ. Պետրոսեանց (Օրդուբաթեան)

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

«Մշակի» խմբագրութիւնը խնդրում է իր այն բաժանորդներին, որոնք լրագրի թէ ներկայ և թէ անցեալ տարվայ բաժանորդագինը դեռ ևս չեն վճարել, շուտով ուղարկել «Մշակի» բաժանորդագինը։ Մանաւանդ չենք կարող չը դարմանալ այնպիսիների վրա, որոնք իրանց բաժանորդագրութիւնը ներկայ 1891 թւի համար վերանորոգելով՝ այնու ամենայնիւ մինչև այժմ հատուցած չեն խմբագրութեան անցեալ 1890 թւի իրանց բաժանորդագինը։

—

Երէկ, ապրիլի 3-ին, Թիֆլիսի Միքայէլեան արհեստաւորաց դպրոցում կատարվեց Մեծ Իշխանուհի Օլգա Ֆեօդորօվնայի հոգեհանգիստը, ներկայութեամբ տեսչի, ուսուցիչների և աշակերտների։

—

ԹԻՖԼԻՍԻ Վանքի մայր-եկեղեցու քահանայ տէր Եզնիկ Երզնկեան ուղարկել է իր ծխականներին հետևեալ հրաւէրը. «Առաջիկայ ապրիլի 7-ին, առաւօտեան $11^1/_2$ ժամին Վանքի աւագ եկեղեցում լինելու է պատգամաւորների ընտրութիւնը Ներսիսեան ազգային հոգևոր դպրոցի հոգաբարձական ընտրութեան համար, ուստի խնդրում եմ ձեզ շնորհ բերել նշանակեալ օրը եկեղեցի, մասնակցելու յիշեալ ընտրութեանը, իբրև ծխական»։

—

Այս բովէիս ստացանք ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻՑ հետևեալ հեռագիրը. «Ապրիլի 1-ին կայացաւ այստեղ կօնցերտ Ազամեանի օգտին։ Մասնակցում էին. տ.տ. Սավինա, Պանաեվա, Տիմօնովա, պ.պ. Աուէր, Գրիւրի, Վարլամօվ, Կօրխակին և այլն։ Կօնցէրտը շատ աջող անցաւ»։

—

«Тифл. Листокъ» լրագրում կարդում ենք հետևեալը. «Վեհափառ կաթողիկոսը շրջաբերականով առաջարկեց բոլոր հայոց թեմական առաջնորդներին՝ յայտնել հայ քահանաներին, որ դատաստանական և կառավարչական հաստատութիւնների մէջ հայ-լուսաւորչականներին երդվեցնելու ժամանակ, այդ երդումը պիտի կատարվի բացառապէս հայերէն լեզուով և որ կաթողիկոսի այդ կարգադրութիւնը խախտող քահանաները կենթարկվեն պատասխանատւութեան»։

—

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳՈՒՄ, ինչպէս մեզ գրում են, երիտասարդ հայ բժիշկներից մին ձեռնարկել է մի շարք ժողովրդական էժանագին գրքոյկների հրատարակութեան։ Արդէն յանձնված է մամուլին և այս օրերս լոյս կը տեսնի առաջին գրքոյկը «Հիւանդին առաջին օգնութիւն տալու խրատներ» վերնագրով։ Գրքոյկների գինը 5 կօպէկից աւելի չէ լինելու։

—

Ռուս յայտնի հրատարակիչ Պավլէնկօվ ձեռնարկել է մի շարք կենսագրութիւնների հրատարակութեան։ Այդ ժողովածուի մէջ կը մտնեն յայտնի թէ ռուս և թէ օտարազգի երևելի մարդկանց կենսագրութիւնները։ Արդէն լոյս են տեսել 23 հատ այդ կենսագրութիւններից, որոնց մեծամասնութիւնը շատ աջող է։ Հրաւիրում ենք մեր թարգմանիչների ուշադրութիւնը այդ գրքոյկների վրա։ Այդ տեսակ գրքեր (ի հարկէ ընտրութեամբ) շատ օգտաւէտ են թէ աշակերտական և թէ հասարակական գրադարանների համար։

—

Ստացանք աչարոյժ, բժշկապետ Ց. Թամամշեանի բրօշիւրը, որը պարունակում է իր մէջ նոր հետազօտութիւններ աչքերի հիւանդութեան մասին։ Բրօշիւրի վերնագիրը հետևեալն է. «Новыя изслѣдованія касательно патологіи и терапіи болѣзней вѣкъ».

—

Ռուսաց «Сельскій Хозяинъ» գիւղատնտեսական շաբաթաթերթը, որը լոյս է տեսնում Պետերբուրգում, նորերումս տպագրել է գիւղատնտես Վասիլ Թայիրեանցի մի յօդուած «Правда объ американской виноградной лозѣ» վերնագրով։

—

Հին-Նախիջևան գաւառի ԹՄԲՈՒԼ գիւղից մեզ գրում են. «Մեր գիւղն ունի մօտ 130 տուն հայ և մօտ 40 տուն թուրք բնակիչ։ Բայց գիւղի հայերը սովորութիւն ունեն պանդուխտ կեանք վարել։ Այդ տեսակ կեանքն իր յայտնի վատ հետևանքներն ունի։ Այժմ 130 տուն հայ բնակիչներից 60-ի չափ ամբողջ ընտանիքով Ռուսաստանի ներքին նահանգներում տարագնաց կեանք են վարում, իսկ գիւղում մնացած միւս ընտանիքների իւրաքանչիւրից արական սեռի մի երկու անդամ նմանապէս միշտ բացակայ են, թափառելով եւրօպական Ռուսաստանում, ուրեղ առևտրով և ուրիշ ձեռնարկութիւններով են պարապում։ Գիւղում մեծ մասամբ մնում են կանայք, մանուկներ և ծերունիներ։ Մինչդեռ թմբուլցիք թափառելուց յետոյ, տուն վերադառնալով բակում էին չայլ կերպով ապրել, հետևելով եւրօպական ձևերին, իրանց գիւղի ծխական դըպրոցը մնում էր անխնամ և անմխիթար դրութեան մէջ։ Միայն վերջին ժամանակները հարուստ թմբուլցիք սկսեցին մտածել իրանց գիւղի դըպրոցի թշուառ վիճակի մասին և սկսեցին առատ նուիրատւութիւններ անել յօգուտ յիշեալ դըպրոցի»։

—

Մեզ խնդրում են տպագրել հետևեալը. «Կիրակի օր, ամսիս 7-ին, առաւօտեան 11 ժամին, ԹԻՖԼԻՍԻ քաղաքային խորհրդարանի դահլիճում նշանակված է Կովկասի Հայոց Բարեգործական ընկերութեան ընդհանուր ժողովը, որի քննութեանը և հաստատութեանն առաջարկվելու են. 1) ընկերութեան տեղական վարչութիւնների համար նոր մշակված հրահանգը և 2) ընկերութեան Արդահանի տեղական ճիւղի վարչութեան նախահաշիւը այս 1891 թւականի համար»։

—

«Карсъ» լրագիրը հաղորդում է, որ այս տարի դիտաւորութիւն կայ Կարսի նահանգի ձիերի թւահամարն անել։ Այդ տեսակ վիճակագրութիւն կատարելու համար մի քանի օֆիցէրներ կուղարկվեն Կարսի նահանգը։

—

ՎԱՐՇԱՎԱՅԻ արհեստաւորաց դպրոցի կառավարչուհի, տիկին Կօրիցինսկի բաց է անում մարմնամարզական մի հաստատութիւն ամեն հասակի կանանց և երկու սեռի երեխաների համար։ Հաստատութիւնը կը գտնվի ոստիկանութեան և բժշկական վարչութեան վերահսկողութեան տակ։

—

Լրագիրները հաղորդում են, որ ԵԱԼՏԱՅԻ քաղաքային վարչութիւնը առաջարկել է յատկացնել քաղաքային հիւանդանոցի մի բաժին՝ Կօխի մեթօդով բժշկութեան փորձերին, սակայն բժըշկական դիպարտամէնտը մերժեց Եալտայի քաղաքային վարչութեան այդ առաջարկութիւնը։

—

«Հիւսիսային գործակալութիւնը» հեռագրում է մեզ, որ հրաման է տուած գեներալ Էրնրօտի տեղ, որը իր խնդրքին համեմատ արձակված է պաշտօնից, նշանակել Ֆինլանդիայի ստատս-սեկրետարի պաշտօնում՝ Դէն գեներալին։

—

Մի քանի օր է արդէն քաղաքում լուրեր են պտտում, որ իբրև թէ շնորհալի երգիչ Բուբիրատօ ծանր կերպով վիրաւորված է Բագւում, որ իբր թէ վէրքը շատ վտանգաւոր է և այլն։ Ինչքան մենք տեղեկութիւն ունենք, այդ բոլոր լուրերը ճիշդ չեն։

—

Գաւառական մեր թղթակիցներից մինը հետևեալ արդարացի նկատողութիւնն է ուղարկել մեզ. «Մեր գաւառական քաղաքներում սունկի պէս են բազմանում մօդային գլխարկներ վաճառող, մօդային զգեստներ կարող խանութները և դրանց հետ միասին եւրօպական խմիչքներ և թանգագին գինիներ վաճառող պանդոկները։ Բայց հասարակ մնացինք և չը տեսանք, որ դրանց կողքին, գէթ տասին, հարիւրին մէկ բացվէր մի այնպիսի հիմնարկութիւն, որի նպատակը լինէր ոչ թէ մարդկանց փորին և քէֆերին ծառայել, այլ ուղեղին։ Թշուառ է մեր երկիրը, ուր այնքան մոռացութեան են տրված մարդկանց ուղեղները....»։

—

Զանգեզուրից մեզ գրում են. «ԳՕԴԱԿԼՈՒ կոչված թուրք գիւղում, մի տան մէջ 7 փունտ վառօդ է լինում։ Ցանկարծ վառօդը կպչում է և տունն էլ այրվում։ Տան մէջ գտնվող մի թուրք կին բոլորովին այրվում է, իսկ միւսները վիրաւորվում են, և ինչպէս ասում են, դրանց մէջ լինում է և բուրդ-գզող մի հայ»։

—

ԳՕՐԻՍԻՑ մեզ գրում են. «Գանձարանը բաց է թողել 1,500 ր. այն մշակների համար, որոնք գնացել են մորեխ կոտորելու։ Այդ խնդիրը պ. գաւառապետն է արծարծել և ահա այժմ էլ իրականանում է»։

—

ԳԱՆՁԱԿԻՑ մեզ գրում են. «Այս օրերս քաղաքի փողոցում, խանութների առջև, մի սպանութիւն է կատարվել. մի երիտասարդ թուրք մի այլ թուրքին, որի հետ թշնամութիւն է ունեցել՝ օր ցերեկով սպանում է»։

—

Մեզ գրում են ԳԱՆՁԱԿԻՑ հետևեալը. «Քանի մի օր առաջ Ս. Գէօրգ եկեղեցուց ոչ հեռու գտնվող հիւրանոցի առջև երկու թուրքերի մէջ վէճ և այնուհետև կռիւ է ծագում։ Պօլիցիական պրիստաւը վրա հասնելով, կամենում է վերջ դնել կռւին, սակայն կռւող թուրքերից մինը պրիստավի վրա ատրճանակ է արձակում։ Բարեբաղդաբար, գնտակը չէ դիպչում պօլիցիականին։ Ապա միւս թուրքն էլ փորձ է փորձում պրիստավի վրա ատրճանակ արձակել, սակայն վրա են հասնում մարդիկ և զինաթափ են անում նրան»։

—

Մեզ հաղորդում են, որ պ. Օհաննէս Աւետարանեան, որը բնակվում է Շամախում, դիտաւորութիւն ունի Ղ ո ւ ր ա ն ը բնագրից թարգմանել հ ա յ ե ր է ն լեզուով։ Թարգմանողը խնդրում է, որ ուրիշները այլ ևս չը ձեռնարկեն այդ նոյն թարգմանութեան։ Պարոնը յանձն է առել այդ թարգմանութիւնը, աչքի առջև ունենալով, որ շատերը հայերից ծանօթ չեն Ղուրանի բովանդակութեան հետ։

—

Հարկաւոր ենք համարում ուղղել Հայոց Բարեգործական ընկերութեան բարերարներին վերաբերեալ սխալը, որ տպագրվել է «Մշակի» անցեալ համարում։ Հոգեհանգիստը, ինչպէս և հարկն է, վերաբերում էր մեռելներին. միայն անցեալ անգամ տպագրած սխալի պատճառն այն է, որ ընկերութեան բարերարների անուն և ազգանունները նոյնն են, ինչ որ մի քանի կենդանի եղողներինը, որ և եղել է թիւրիմացութեան պատճառ։

—

Վաղը, ուրբաթ օր, ապրիլի 5-ին, կայանալու է ԹԻՖԼԻՍԻ թատրոնում Պետերբուրգի օպէրայի արտիստների՝ տիկին Գօլինայի (կօնտրալտօ) և պ. Չերնօվի (բարիտօն) կօնցէրտը։ Կը դաշնակցի պիանօի վրա տիկին Գօլիցինա։ Կօնցէրտի սկիզբը $8^1/_4$ ժամին երեկոյեան։ Կօնցէրտի պրօգրամը շատ հետաքրքիր է։

—

«Нов. Обозр.» լրագիրը, հաղորդելով իր ընթերցողներին պ. Գրիգոր Նիկողոսեանի Թիֆլիս գալու մասին, աւելացնում է, որ պարոնը դիտաւորութիւն ունի մեր քաղաքում մի հրապարակական դասախօսութիւն անել, որի մէջ գովասանքով խօսելու է թիւրքերի մասին և խիստ նախատելու է ե ւ ր օ պ ա կ ա ն պետութիւններին, որոնք հ ա ր ս տ ա հ ա ր ո ւ մ են Թիւրքիային։

—

Մեզ գրում են ԴՈՒԲԱՑԻՑ մարտի 26-ից հետևեալը. «Անցեալ կիրակի, ս. պատարագից յետոյ, տեղիս հայոց ուսումնարանների դահլիճում առաջին անգամ դասախօսեց ուսուցիչ Մ. Տէր-Յովհաննիսեանց։ Շատ համակրելի է պարոնի նախաձեռնութիւնը և ցանկալի է, որ նրա օգտաւէտ օրինակին հետևէին և մեր միւս ուսուցիչները, գոնէ մեծ-պասի ընթացքում հերթով կարդալով հրապարակական դասախօսութիւններ ժողովրդի համար։»

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՇՏԵՕԿԿԵՐ ԵՒ ՀԱԿԱՀՐԷԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԸ

—

Այս օրերս ժընէվ է եկել Բերլինի նախկին պալատական քարոզիչ՝ պաստօր Շտեօկկէր, որը մի քանի դասախօսութիւններ պիտի կարդայ «Սօցիալիստ-քրիստոնէական շարժումն Գերմանիայում» թեմայի վրա։

Ինչպէս յայտնի է, Գերմանիայի այժմեան ազատամիտ կայսրը պաշտօնանկ անելով Բիսմարկին, իրանից հեռացրեց և Շտեօկկէրին, որն այժմ զանազան քաղաքներ պտտելով, ճառում է վերոյիշեալ թէմայի վրա։

Տեղիս մամուլը հետաքրքիր տեղեկութիւն է տալիս Շտեօկկէրի գործունէութեան և կեանքի մասին։ Երևելի պաստօրը յայտնի է նմանապէս իբրև պարագլուխ հակահրէական շարժման. նա մասնակցում էր համաշխարհային հակահրէական կօնգրէսում, որը տեղի է ունեցել առաջին անգամ 1882 թւականին, սեպտեմբերի 11 և 12-ին, Սաքսօնիայի մայրաքաղաք՝ Դրէզդենում։ Այստեղ հաւաքվել էին Գերմանիայի, Աւստրօ-Ունգարիայի և մի քանի ուրիշ երկիրների հակահրէական ներկայացուցիչները՝ թւով մօտ 200 հոգի, որոնց մէջ գտնվում էր և ունգարական պարլամենտի պատգամաւոր յայտնի Իստօցի։ Կօնգրէսի նպատակն էր գտնել միջոցներ, որոնցով կարելի կը լինի «հայրենիքն ազատել օտար ցեղից». այդ միջոցները պիտի լինեն այն օրէնքները, որոնք կը վռնդեն հրէաներին դատաստանական և կառավարչական պաշտօններից, և նմանապէս արգելքներ կը դնեն նրանց արդիւնաբերութեան և վաճառականութեան վրա։

Նախ քան կօնգրէսի վճիռների մասին խօսելը, աւելորդ չէ իմանալ, թէ ովքեր են եղել նրա հեղինակները։ Դրա համար մի քիչ յետ գնանք։

Եօթանասուն թւականներին Դրէզդենում վաճառականութեամբ էր պարապում Պինկէրտ անունով մէկը, որը բնական խելք ունենալով, աշխատում էր իմանալ, թէ ինչ է իր հայրենիքի նիւթական և բարոյական անկման պատճառը, նայած ֆրանս-գերմանական պատերազմից ստացած փառքին ու աւարին։

Պինկէրտ սկսում է ճանապարհորդել, առաջ Գերմանիայում և յետոյ Եւրօպայի միւս երկիրներում, ամենուրեք բացառապէս ուշ դարձնելով արդիւնաբերող դասակարգի դրութեան վրա և խորհելով միջոցներ գտնել, որոնցով կարելի կը լինի աշխատանքը բարւոքել։ Վերադառնալով Դրէզդէն, նա մի քանի բարեկամների հետ կազմում է Deutscher Reform-Verein՝ առաջին ոչ քաղաքական կուսակցութիւնը Գերմանիայում։ Րէֆօրմէրները, նրանք այսպէս էին անուանվում, բոլորովին անտարբեր էին դէպի քաղաքական թէօրիաները և վարչական կազմակերպութիւնները, որով խիստ զանազանվում էին գերմանական ազատամիտներից և առաջադէմներից։ Նրանք առաջին տեղը տալիս էին սօցիալ-տնտեսական հարցերին, և սօցիալ-դէմօկրատների վերջնական նպատակի հետ համաձայն լինելով, րէֆօրմէրները նմանապէս խիստ տարբերվում էին նրանցից՝ նպատակին հասնելու միջոցների մէջ —նրանք «ոչ-յեղափոխականներ» էին։ Նրանց գլխաւոր և սրտին մօտ խնդիրն էր՝ պատերազմել կապիտալի դէմ։

Իսկ ազատամիտ և սօցիալ-դէմօկրատական կուսակցութիւնների ղեկավարներն այն ժամանակ համարեա բոլորն էլ հրէաներ էին, որոնք և յարձակվում էին րէֆօրմէրների վրա։ Սկսվում է մի անվերջ պօլէմիկա, և րէֆօրմէրները, որոնք առաջ հ ա կ ա կ ա պ ի տ ա լ ի ս տ ա կ ա ն կուսակցութիւն էին կազմում, դառնում են նմանապէս և հ ա կ ա հ ր է ա կ ա ն։

1880 թւականին, երբ րէֆօրմէրները բաւական ուժեղացել էին, կազմում են առաջին հասարակական ժողով Դրէզդէնում, որին մասնակցում

կին Գերմանիայի միւս մասերից եկած համախոհներ: Այդ ժամանակ Դրէզդէնի շրջակայքի գործարանատէրերը, որոնք թունդ պահպանողականներ են և անխնայ հրէաներ, ժամը 3-ին փակում են գործարանները, և բանւորները ձրի օրի ստանալով, ճանապարհ են ընկնում թւով 18000 հոգի դէպի քաղաք, յարձակվում են ռէֆորմէրների ժողովի վրա, լաւ ծեծում են նրանց, մինչև ոստիկանութեան վրա հասնելը: Այս դէպքը զգւում է սաքսոնական միւս բանւորներին, որոնք ռէֆորմէրներին ճանաչում են, եթէ ոչ իրանց շահերին պաշտպաններ, գոնէ օգտակար դաշնակիցներ, և այդպիսով կուսակցութիւնը մեծ հաչակ է ստանում Գերմանիայում:

Այդ կուսակցութեան անդամները կազմում են գլխաւորապէս մանր կապիտալիստներ, արհեստաւորներ, մանր հողատէրեր և պաստօրներ: Սաքսոնական կառավարութիւնը համակրում է ռէֆորմէրներին, թոյլ տալով նրանց իր մայրաքաղաքում կազմել առաջին համաշխարհային հակահրէական կօնգրէսը: Բայց կայսերական կառավարութիւնն անհաշտ աչքով է նայում նրանց վրա, որովհետև վերջինները ակնյայտնի ապակենտրօնականութիւն են քարոզում:

Կօնգրէսի ժամանակ Շտեօկկէրն առաջարկում է 13 հատուածից բաղկացած մի ծրագիր, որն և ընդունվում է: Այդ ծրագրի ծուծն է, ինչպէս վերև յիշեցինք, բարձր կառավարութեան օգնութեամբ վռնդել հրէաներին դատաստանական և կառավարչական պաշտօններից և նմանապէս արգելքներ դնել նրանց արդիւնաբերութեան և վաճառականութեան վրա:

Հակահրէականների ցանկութիւնները և կարծիքներն արտայայտվում են նմանապէս և այն «Մանիֆէստի» մէջ, որը Իշտօցի կարդում է կօնգրէսի ժամանակ, և յետոյ միլիօնաւոր օրինակներ տպելով, ձրիապէս բաժանում են ամենուրեք: Հետաքրքիր է այդ «Մանիֆէստը»: Ընթերցողին մի գաղափար տալու համար նրա մասին, առաջ բերենք մի քանի կտորներ:

«Քրիստոնեայ տէրութիւնների կառավարութիւններին և ժողովուրդներին, որոնց սպառնում են հրէաները.

«Ինչպէս առաջվայ դարերում եւրոպական քրիստոնեայ ազգերին սպառնում էին փոխսակի՝ արաբները, թաթարները և թիւրքերը՝ այլակրօն և այլազգի ցեղերը, որոնք իր ժամանակին յետ են մղվել Եւրոպայի քրիստոնեաների զէնքով, այնպէս և մեր օրերում քրիստոնէական Եւրոպային սպառնում է մի այլակրօն ազգ, որն աւելի վտանգաւոր է, քան թէ առաջվայ աշխարհակալները, աչքի առաջ ունենալով նրա նպատակները և կարողութիւնները:

«Ամենուրեք հրէաները տիրել են դրամական հրապարակներին. նրանք իշխում են բօրսայում, ուր նրանք ինքնակամ գներ են նշանակում թէ արժողութիւն ունեցող թղթերի վրա, թէ հում նիւթերի և թէ մանուֆակտուրային արդիւնաբերութեան վրա, և այդպիսով իրանց հպատակ են դարձնում կապիտալիստի քսակը, երկրագործի և արհեստաւորի աշխատանքը: Դրամատները և անհատական կրեդիտային հիմնարկութիւնները նրանց են պատկանում. ստեղծում են երևակայական (fictiv) հարստութիւններ և քանդում են իրականները. կրեդիտի ճանապարհներ են բաց անում իրանց համակրօնակիցների համար, իսկ փակում են նրանց համար, որոնք հրէաներին չեն հաճոյանում:

«Այդ անտեսական և ֆինանսական շէնքի պսակը կազմում են Ռօշիլդները, որոնք իրանց պարտատէրեր են դարձրել կրեդիտի կարօտութիւն ունեցող բոլոր տէրութիւններին, և առանց այդ հրէաների համաձայնութեան հազիւ թէ կարելի է պատերազմ բաց անել. իսկ եթէ պատերազմ է լինում, այդ էլ առիթ է տալիս Ռօշիլդներին աւելացնել իրանց միլիարդները:

«Որովհետև հրէական ազգը մինչև մեր օրերը պահպանել է իր վաղեմի թափառական բնաւորութիւնը, դրա համար նա հասկացողութիւն չունի հայրենիքի գաղափարի մասին: Իբրև կօսմօպօլիտ նա ճանաչում է հետևեալ կանոնը՝ ubi bene, ibi patria. դրա համար և հրէան չէ կարող հայրենասէր լինել, չէ կարող սիրով և անձնազոհութեամբ պաշտպանել այն հողը, ուր նա ծնվել է, և նրան մշակել իր ճակատի քրտինքով: Եթէ մինչև անգամ հրէան մէկ-մէկ պարապում է գիւղատնտեսութեամբ, այդ էլ ոչ այլ ինչ է, եթէ ոչ գիշատիչ գիւղատնտեսութիւն, որն անխնայ կրտատում է անտառները, սպառեցնում է հողի ոյժը և դարձնում նրան անպտղաբեր: Եւ նա երբէք ինքն չէ մշակում հողը, նա երբէք դութանն իր ձեռքը չէ վերցնում, և անկարող է մինչև անգամ ուրիշի ձեռքերով մշակել հողը. նա նայում է հողային սեփականութեան վրա իբրև մի դրամական, որին թողնում է իր պարտատէր գիւղացիների մօտ և այդ գիւղացիները ճորտերի պէս միշտ աշխատում են հրէայի համար և որոնք պարտքի տակից երբէք չեն կարողանում դուրս գալ: Օրէնքներն ազատել են գիւղացուն և սեփականատէր դարձրել, բայց այժմ, մի քանի տասնեակ տարիներից յետոյ, մենք նորից պիտի ազատենք ժողովրդին նոր և վատթար ճորտութիւնից՝ հրէականից: Այժմ վաշխառու-հրէան կարող է ամեն մի րօպէում վռնդել գիւղացուն իր խրճիթից և նրան անտուն անտէր դարձնել իր ընտանիքի հետ միասին:

«Դրանում է կայանում այն գլխաւոր պատճառներից մէկը, որ գերմանացիները ահագին քանակութեամբ գաղթում են Ամերիկա»:

Ժընէվ. Ք.

ՆԱՄԱԿ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻՑ

Սալմաստ, մարտի 10-ին

Երկու շաբաթ առաջ, Ղալհասար գիւղում պատահեց հետևեալ անցքը: Այդ գիւղացի 60 տարեկան մի վաճառական, որի կինը քանի մի ամիս առաջ վախճանվել է, կամենում է կրկին անգամ ամուսնանալ: Այդ նպատակով վերջին ժամանակներս դիմում է Փայաջուկ գիւղը, այնտեղից մի հայի 18 տարեկան աղջիկն ուզելու: Բայց աղջկայ մայրը և եղբայրները յայտնապէս և բացարձակապէս մերժում են նրա առաջարկութիւնը: Խորամանկ ծերունին այդ իմանալով, մըտածում է մի ուրիշ միջոցի դիմել, որպէս զի ձեռք բերի այդ գեղեցիկ աղջկան: Նա սկսում է շողոքորթութեամբ և կեղծաւորութեամբ մտերմանալ աղջկայ մի եղբօր հետ. զանազան դրամական օգնութիւններ է անում նրան և խոստանում է առևտրական գործերում օգնել և օգտաւէտ գործերի ճանապարհ ցոյց տալ: Միամիտ երիտասարդը նկատելով իր օգուտը և խաբվելով ծերունու կեղծ խօսքերից, համաձայնվում է իր քրոջը կնութեան տալ այդ 60 տարեկան վաճառականին: Սակայն երբ յայտնում են աղջկան, և սկսում են համոզել նրան, նա մերժում է, լաց է լինում և վերջը սրտնեղութիւնից ուշաթափ վայր է ընկնում. ապա սկսում է աղաչել մօրը ասելով. «միք տանջի ինձ, մայր, ես երբէք չեմ կարող այդ մարդու կինը լինել, որը ինձ համար մեծ պապ կարող է յիշվել և ոչ թէ ամուսին. դա իմ հասակի երեխաներ ունի, ես ինչպէս նրա կինը դառնամ. աղաչում եմ մայր, իմ կեանքը վտանգի մէջ ենթարկի, ձեր ձեռքով ինձ գերեզման մէջ ուղարկի»: Սակայն, չը նայելով այդ բոլորին, չը նայելով աղջկայ լաց ու կոծին, մայրը բռնութեամբ ստիպում է համաձայնվել:

Վերջապէս ծերունի վաճառականը նպատակին հասնելով և պարծենալով, որ պէտք է մի 18 տարեկան գեղեցիկ կին ունենայ իր 60 տարեկան հասակում, բարեկենդանի վերջին շաբաթին լաւ պատրաստութիւն է տեսնում պսակվելու: Պսակի թոյլտւութիւն ստանալու համար դիմում է տեղիս գործակալին: Բայց վերջինս բոլորովին մերժում է հրաման տալու, ասելով. «երկու տարի առաջ արդէն այդ աղջիկը ամուսնացել է մի երիտասարդի հետ, որը պսակվելուց քիչ ժամանակ յետոյ, գնացել է օտարութիւն, և ինչպէս յայտնի է, դեռ կենդանի է՝ Քիրմանշահ քաղաքումն է և մտել է պետական ծառայութեան մէջ»: Գործակալի այդ խօսքերն իմանալով, ծերունի վաճառականը անմիջապէս հեռագրով դիմում է Թաւրիզ Ստեփաննոս եպիսկոպոս Մխիթարեանցին և իրաւունք է խնդրում ամուսնանալու: Եպիսկոպոսը, ոչնչից տեղեկութիւն չունենալով, իսկոյն հեռագրով իրաւունք է տալիս և ծերունին ամուսնանում է:

Այդպիսի դէպք առաջին անգամն է պատահում Սալմաստում: Զարմանալի է, որ սրբազանն իրաւունք է տալիս առանց գործի մասին մանրամասնաբար տեղեկանալու: Գոնէ իր նշանակած գործակալից տեղեկանար և ապա իրաւունք տար: Ամենքը կարծում են, որ այդ անցքի հետևանքը վատ կը լինի, երբ յիշեալ երիտասարդը Քիրմանշահից վերադառնայ:

***

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—Իտալական լրագիրները հերքում են այն լուրը, որ իբր թէ երեքպետեան դաշնակցութեան պայմանները ստորագրված լինէին: Այդ դաշնակցութիւնը կապելու համար դեռ նոր են սկսվել կանոնաւոր բանակցութիւնները:

—Բեռլինից հեռագրում են, որ դիտաւորութիւն կայ 1895 թւին համաշխարհային ցուցահանդէս բանալ Գերմանիայի մայրաքաղաքում:

—Արևելեան-Ռումէլիայի միացումը բոլգարական իշխանութեան հետ, ինչպէս յայտնի է, տեղի ունեցաւ հինգ տարի սրանից առաջ: Եւրոպական պետութիւններն ընդունելով այն ժամանակ կատարված իրողութիւնը, Բոլգարիայի իշխանին ճանաչեցին Արևելեան-Ռումէլիայի գեներալ-նահանգապետ 5 տարով: Այս օրերս լրացել է Բոլգարիայի իշխանի, որպէս Արևելեան-Ռումէլիայի գեներալ-նահանգապետի, լիազօրութիւնների ժամանակամիջոցը: Այժմ ով կը լինի Արևելեան-Ռումէլիայի գեներալ-նահանգապետ, յայտնի չէ: Լրագիրներն ասում են, որ Աւստրիան և Գերմանիան հակված են նոյն իրաւունքները նորից տալ Բոլգարիայի իշխանին:

—Անգլիական լրագիրները հաղորդում են, որ Շօտլանդիայում գիւղացիք ապստամբվել են կալուածատէրերի դէմ: Գիւղացիների մի մասը նըստելով նաւակները՝ անցան դէպի մի կղզի, որի հողերը այժմ թէև կալուածատէր լորդերին են պատկանում, բայց գիւղացիք այդ հողերը իրանց սեփականութիւն են համարում: Այդ կղզում գիւղացիք ապաստանվել, ամրացել են և յայտնում են, որ պատրաստ են դիմադրել նոյն իսկ զինւորված ույժին:

—Բոլգարիայի իշխանի մայրը, իշխանուհի Կլեմենտինա, երկիւղ է կրում, որ իր որդու կեանքի դէմ փորձ է լինելու:

—Պրագայում կատարված ժողովրդագրութիւնից երևաց, որ այդ քաղաքի 146,000 բուն չեխ ազգաբնակութեան մէջ՝ 26,000 հոգի գերմանացիք են:

—Գերմանիայում այս տարի սաստիկ երկիւղ են կրում երաշտութիւնից:

—«Times» լրագիրը տեղեկացել է, որ երեքպետեան դաշնակցութեան ժամանակամիջոցը դարձեալ հինգ տարով երկարացրած կը լինի:

—Բեռն քաղաքից հեռագրում են, որ շվէյցարական դաշնակցական ժողովը որոշեց վերաքննել շվէյցարական սահմանադրութիւնը:

—Պարիզում ապրող գերմանացի բանւորներ և գերմանական հանրագործական բանւորների ներկայացուցիչները ապրիլի 4-ին (նոր տոմարով) պսակներ դրեցին Պարիզի Պէր-Լաշէզ գերեզմանոցում թաղված և 1871 թւին սպանված ֆրանսիացի կոմունարների գերեզմանների վրա: Թէ գերմանացիների և թէ ֆրանսիացիների կողմից այդ առիթով ճառեր արտասանվեցան ազգերի փոխադարձ ատելութեան դէմ:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Նորերումս ձերբակալվեց Իտալիայի Միլանօ քաղաքում մի ոմն Վինչէնցօ Ֆէրարս, բարօն Ավարայի, որը Իտալիայի այլ և այլ քաղաքներում աջողել էր, աւելի քան 6000 ֆրանկ գումարի, ծախել կօխի լիմֆան: Քննութիւնից յայտնվեց, որ ծախած հեղուկը ամենևին կօխի լիմֆան էլ չէր, այլ մի ինչ որ ուրիշ խարդախված բաղադրութիւն: Խաբեբան ամեն տեղ ներկայանում էր բժշկապետ Կօրնէտսի օգնականի անունով:

* * *

Ընթերցող, կամենում էք իմանալ ինչ է Հավաիի թագաժառանգուհու անունը.... Ահա այդ անունը. Վիկտորիա-Կավեկին-Կայինլանի-Լունալիլօ-Կալանինույա-Հիլապալապա:

Ի՞նչ գեղեցիկ և մանաւանդ կարճ անուն....

* * *

Մի անհասկանալի, տարօրինակ և նոյն իսկ հրէշաւոր վճիռ է կայացրել նորերումս Անգլիայի Բիւդլէյ (Bewdley) քաղաքի հաշտարար դատաւորը: Մի դպրոցի աշակերտուհի, 14 տարեկան աղջիկ, մեղադրվում էր, որ մի հատ գիրք էր գողացել մի տեղից: Հաշտարար դատաւորը երեխային մեղաւոր ճանաչելով, վճռեց. դատապարտել աղջկան տասն օրվայ բռնի աշխատանքներին և 3 տարվայ բանտարկութեան մի ուղղիչ հաստատութեան մէջ.... Այդ վճիռն այնքան զայրոյթ պատճառեց դատավարութեան ներկայ գտնված հասարակութեանը, որ ժողովուրդը շրջապատեց դատաւորին, սկսեց աղաղակել, բողոքել, խիստ նախատական խօսքերով յանդիմանել դատաւորին.... Դատաւորը ստիպվեց անմիջապէս փոխել իր վճիռը և բաւականացաւ աղջկան միմիայն խիստ յանդիմանութիւն անելով, և աւելացրեց, որ ուրիշ անգամ աւելի ծանր պատժի կենթարկէ նրան, եթէ նորից գողութիւն անէ:

Երևի գողութիւնները շատ հաւագիւտ երևոյթներ են անգլիական դպրոցներում, որ դատաւորն իրան թոյլ տուեց այդ տեսակ խիստ վճիռ կայացնել: Միւս կողմից որքան նշանակութիւն ունի Անգլիայում հասարակաց կարծիքը, որ դատաւորը ստիպվեց խոնարհվել նրա ձայնի առջև....

* * *

Մի ամերիկական լրագիր հետևեալ կերպով է ձևակերպում առողջութիւնը պահպանելու գաղտնիքը: «Մի շտապէք. շտապել մի լինիք. սոված մի մնաք. թէ ցերեկը և թէ գիշերը միշտ թարմ օդի մէջ մնացէք. քնեցէք և հանգստացէք բաւականաչափ. ջղային էներգիան ստացածից աւելի պակաս պէտք է ծախսել. հոգու լաւ տրամադրութիւն ունեցէք. պահպանեցէք մտքի մաքրութիւն. գործեցէք իր պարտաւորութիւնները ճանաչող մարդու պէս, բայց չը պէտք է այնքան աշխատել, որ օրգանիզմը վնասվի. զգուշացէք կրքերից և գրգռումներից, որովհետև երբեմն րօպէական բարկութիւնը կարող է ճակատագրական ներգործութիւն ունենալ ձեր օրգանիզմի վրա. հաղորդակցութիւն ունեցէք առողջ մարդկանց հետ. առողջութիւնը նոյնպէս վարակիչ է, որպէս և հիւանդութիւնը. ամբողջ աշխարհը ձեր ուսերի վրա մի տարէք. երբէք մի յուսահատվէք. մի հակաճառէք ձեր կնոջը. երբէք միք պառկի սառն և թաց տներում. երբէք չը յենվէք սառն առարկաների վրա. դուրս գալուց առաջ, միշտ մի բան կերէք. եթէ դուք նախաճաշ չունէք, տանից էլ մի դուրս գաք. զօրեղ վարժութիւններից յետոյ չը պէտք է երբէք ձիով կամ կառքով շրջել, միշտ լաւ է մանգալ. եթէ ձեր ձայնը խուպոտ է, ըստ կարելոյն քիչ խօսեցէք»:

„ՄՇԱԿԻ“ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 1 ապրիլի: Երէկ վախճանվեց Մեծ իշխանուհի Օլգա Ֆեօդորօվնան:—Երէկ Բարձրագոյն ներկայութեամբ տեղի ունեցաւ համառուսական ձիերի ցուցահանդէսի բացումը:—Մեծ իշխան Միխայիլ Նիկոլաեվիչ երէկ ուղևորվեց Խարկով:—«Новое Время» լրագիրը հաղորդում է, որ յուլիսի 1-ից տեղեկութիւններ կը հաւաքվեն Պետերբուրգի, Նովգորոդի և Պսկովի նահանգների հրէաների մասին, որոշելու համար, թէ ինչ հիման վրա են նրանք այդ տեղերում ապրում:

ԽԱՐԿՕՎ, 1 ապրիլի: Մեչչանին Բէզնիկօվ և վաճառական Մակսիմէնկօի կինը, որոնք մեղադրվում էին Ռօստովում (Դօնի վրա) վերջինի ամուսնուն թունաւորելու պատճառով, արդարացան երդուեալների վճռով:

ԲԵԼԳՐԱԴ, 1 ապրիլի: Սկուպշչինան որոշեց տարեկան մէկ միլիօն ֆրանկ տալ Միլանին՝ մինչև թագաւորի չափահաս դառնալը:

ԱԹԷՆՔ, 1 ապրիլի: Թագաժառանգուհի Սօֆիայի ուղղափառութիւն ընդունելու լուրը ճշգրտվում է: Ծէսը կը կատարվի Զատկին: Իսկ պաշտօնապէս դեռ ոչինչ չէ յայտնված, բայց և այնպէս այդ լուրը այժմ կարելի է ճիշդ համարել:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 2 ապրիլի: Մեծ իշխանուհի Օլգա Ֆեօդորօվնայի մահվան պատճառով Բարձրագոյն պալատում սուգ է նշանակված՝ հինգ կարգի ստախճանաւորների համար, երեք ամսով:—Տուրկեստանի նախկին գեներալ-նահանգապետ գեներալ Կոլպակօվսկուն, նրա ծառայութեան 50-ամեակի առիթով, շնորհված է ս. Ալէքսանդր Նեվսկու ադամանդազարդ շքանշանը: Գեներալի յոբելեանը տօնվեց հանդիսաւոր կերպով: Զինւորական մինիստրը ողջունեց նրան մի ճառով: Ստացված են շատ ուղերձներ և շնորհաւորական նամակներ:

ԽԱՐԿՕՎ, 2 ապրիլի: Ապրիլի 1-ին, առաւօտեան, իշխանութեան ներկայութեամբ հոգեհանգիստ կատարվեց ի յիշատակ Մեծ իշխանուհի Օլգա Ֆեօդորօվնայի: Երեկոյեան քաղաք հասան Մեծ իշխաններ՝ Միխայիլ Նիկոլաեվիչ և Գէօրգի Միխայլօվիչ:

ԽԱՐԿՕՎ, 2 ապրիլի: Մարտի 28-ին, 12 ժամին և 53 րօպէին Խարկով քաղաքով անցաւ դէպի հարաւ արտակարգ գնացքը, ուր գտնվում էր Մեծ իշխանուհի Օլգա Ֆեօդորօվնան: Գնացքը Խարկով կայարանը վերադարձաւ երեկոյեան 6 ժամին և 55 րօպէին, Մեծ իշխանուհու հիւանդութեան պատճառով, որը Ալէքսէեվկա կայարանում այնքան սաստկացաւ, որ անհրաժեշտ դատվեց անյապաղ բժշկական օգնութեանը դիմել: Գնացքը կանգնեց ճանապարհի վրա: Մեծ իշխանուհու վագոններում հրաւիրվեցան Օբօլէնսկի, Գրուբէ, Զարուբին պրոֆէսօրները և Ֆրանկօվսկիյ ու Վիշնեվսկիյ բժիշկները: Թոքերի բորբոքումն այնքան

սուր կերպարանք էր ստացել, որ հիւանդի դրութիւնն արդէն վտանգաւոր համարվեց, և Մեծ իշխանուհուն փոխադրեցին կայարանի թագաւորական սենեակները: Մարտի 30-ին հիւանդութիւնը բարդվեց: Մարտի 31-ին, գիշերվայ 10 ժամին հրաւիրվեց մայր եկեղեցու աւագ քահանայ Տիմոֆէյ Պավլով: 11 ժամին և 50 րոպէին Մեծ իշխանուհին ի Տէր հանգաւ: Նորին Բարձրութեան մօտ անբաժան գտնվում էին Ֆրէյլինա Օզէրովա և գօֆմէյստէր Մուխանով: Ապրիլի 1-ին, առաւօտեան 7 ժամին և 10 րոպէին արտակարգ գընացքով ժամանեց Մեծ իշխան Նիկոլայ Միխայլովիչ: Սև մահուդով ծածկված վագօնը պատրաստված է մարմինը Պետերբուրգ փոխադրելու համար: Մարմինը կը մնաւեն այսօր կայարանի շինութեա մէջ: Թագաւորական սենեակների մօտ պահապաններ են կանգնած: Այսօր, երեկոյեան 8 ժամին Մեծ իշխանուհի Օլգա Ֆէօդորօվնայի մարմինը կուղարկվի արտակարգ սգացեաց գնացքով մինչև Լիւբան կայարանը, որտեղից և Պետերբուրգ, առանձին պաշտօնական կարգադրութիւնից յետոյ:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 3 ապրիլի: Հրատարակված է Մեծ իշխանուհի Օլգա Ֆէօդօրօվնայի մարմինը Խարկովից դէպի Պետերբուրգ փոխադրելու մասին պաշտօնական կարգադրութիւնը: Մարմինը կը թաղվի Պետրո-Պավլովսկի մայր-եկեղեցում: Գնացքը կուղևորվի Կուրսկ, Օրէլ, Տուլա, Մոսկվա, և Տվէր քաղաքները և բոլոր նահանգական քաղաքներում կը դիմաւորեն մարմինն եպիսկոպոսները և իշխանութիւնները: Կը կատարվեն հոգեհանգիստներ: Մոսկվայում կը դիմաւորեն՝ միտրոպօլիտը, իշխանութիւնները, պալատական աստիճանաւորները և դագաղի մօտ կը կատարվի հանդիսաւոր հոգեհանգիստ: Պետերբուրգում, հոգեհանգստից յետոյ, յուղարկաւորութեան հանդէսն երկաթուղու կայարանից կուղևորվի Նևսկի պրոսպեկտով և Լիտէյնայա փողոցով դէպի Պետրո-Պավլօվսկի մայր-եկեղեցին:

—

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲՈՐՍԱ.
Ապրիլի 3-ին

Լօնդօնի վրա 10 ֆունտ արժէ . .	84 ր.	15 կ.
Բերլինի վրա 100 մարկ — . .	41 »	20 »
Փարիզի վրա 100 ֆրանկ — . .	33 »	30 »
Ոսկի — — արժէ . .	6 »	75 »
Մաքսային կուպօններ — . .	135 »	— »
Արծաթ — — — . .	1 »	03 »
Բորսային զիսկօնտներ — . .	$3^3/_4$ և 5%	»
Պետ. բանկի 5% տոմս — . .	102 »	75 »
— — — — 2-րդ —	102 »	12 »
— — — — 3-րդ —	100 »	25 »
— — — — 4-րդ —	100 »	25 »
— — — — 5-րդ —	100 »	25 »
— — — — 6-րդ —	101 »	50 »
6% ոսկեայ ռէնտա	143 »	50 »
4% ոսկեայ փոխառութիւն	— »	— »
Արևելեան 5% փոխառ. 1-ին շրջ.	102 »	25 »
— — — — 2-րդ —	102 »	25 »
— — — — 3-րդ —	102 »	75 »
Ներքին 5% առաջին փոխառութ.	238 »	50 »
— — երկրորդ —	221 »	25 »
Պետական. երկաթուղային ռէնտա .	104 »	75 »
$5^1/_2$% ռէնտա	100 »	12 »
4% ներքին փոխառութիւն	97 »	50 »
5% դրաւ. թղթ. ազն. կալ. բանկի	102 »	50 »
$5^1/_2$% վկայակ. գիւղ. հող. բանկի.	103 »	25 »
$4^1/_2$% գրաւական թղթեր կալուած. փոխ. կրեդիտ. ընկեր. մետալ. .	135 »	50 »
— — — թղթադ.	101 »	25 »
Պետերբուրգի քաղաքային կրեդիտ. ընկերութեան օբլիգացիաները. .	102 »	50 »
Մոսկվայի քաղաք. օբլիգացիաներ.	101 »	25 »
Օդէսայի — — .	102 »	25 »
Թիֆլիսի — —	— »	— »
Գրաւ. թղթ. Թիֆլիսի կալ. բանկի.	— »	— »
— — Քութայիսի — — .	— »	— »

Ս. Պետերբուրգի բորսայի տրամադրութիւնը հանդարտ է:

Խմբագիր-հրատարակող՝ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն Ն Ե Ր

ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ խնդրում է մեծապատիւ անդամներին շնորհ բերել Ս. Նշան եկեղեցու դպրոցը, ապրիլի 7-ին, կիրակի, առաւօտեան 10 ժամին ընդհանուր ժողովի նոր նիստը կայացնելու համար, փոխարէն այն նիստի, որ չը կայացաւ մարտի 31-ին: 1—2

ԹԵՄԻՍ ՍՐԲԱԶԱՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԻ կարգադրութեամբ նշանակված է առաջիկայ ապրիլի 7-ին, կիրակի օրը, ս. պատարագից յետոյ ժամը 12-ին կատարել պատգամաւորների ընտրութիւն Ներսիսեան ազգային հոգևոր դպրանոցի նոր հոգաբարձուաց ընտրութեան համար: Ուստի մեծապատիւ ծխականները հրաւիրվում են շնորհ բերել նշանակեալ օրը իւրաքանչիւրը իր եկեղեցին մասնակցելու յիշեալ ընտրութեանը: Ամեն մի ծխական ընտանիքից ընտրող կարող է լինել մի անձն, և նա պէտք է ունենայ հասակ ոչ պակաս քան 25 տարեկան:

Թիֆլիսի եկեղեցիների բարեկարգութեան վերատեսուչ՝ Յովհաննէս քահանայ Մարտիրոսեանց: 2—3

ԶԻԹԱՀԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Յ. ԹԱՅԻՐՕՎԻ ԵՒ Կ. ԱԼԻԽԱՆՕՎԻ

ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ

Սրանով յայտնում է, որ գործարանի արդիւնքներից ՍԵՂԱՆԻ ԸՆՏԻՐ ՁԷԹԸ փունտանոց և երկու փունտանոց սրուակներում, նոյնպէս և ՀԱՍԱՐԱԿ ՁԷԹԸ վաճառվում են հետևեալ խանութներում. 1) ԴԵՂԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ վաճառման ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ մէջ, 2) Ա. Գ. ՅԱԿՈԲՕՎԻ մօտ, Գօլօվինսկի պրոսպեկտում, իշխան Մուխրանսկու տանը, 3) ՇԱԳԻՆԻ „Русская торговля“ անունով մագազինում, Գօլօվինսկի պրոսպեկտում, իշխ. Օրբէլեանի տանը, 4) ԴԻԴ-ԶՈՒՐԱԲՕՎԻ մօտ, Պուշկինսկի փողոցում, տուն Բէկլեմիշեվի, 5) ՄԻՐԶԱԽԱՆՕՎԻ մագազինում, Պուշկինսկի փողոցում, Միրիմանովի տանը, 6) „Надежда“ անունով ԲԱԺԲԷՈՒԿ-ՄԷԼԻՔՕՎԻ մագազինում, Միխայլովսկի փողոցում, Ուլանցովի տանը, 7) Գ. ԲԱԿԱՐՕՎԻ մօտ, Նիկօլաեվսկի փողոցում, սեփական տանը, 8) Ա. ԽՈՒԴԱԴՕՎԻ մօտ, Նիկօլաեվսկի փողոցում, տուն Լօնգօի, 9) Մ. ԱՍՍԱՏՈՒՐՕՎԻ մօտ, Միխայլովսկի փողոցում, Ալիվիցկու տանը, 10) ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԴՈՒՔԱՆՈՒՄ, Սօլդատսկի բազարում, 11) ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԴՈՒՔԱՆՈՒՄ Թուրքերի Մայդանի վրա և 12) ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԴՈՒՔԱՆՈՒՄ Հավլաբարի հրապարակի վրա:

ՓՈՔՐ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ սեղանի ձէթը, ԱՌԱՆՑ ԱՄԱՆԻ վաճառվում է ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ վերոյիշեալ ԵՐԵՔ ԴՈՒՔԱՆՆԵՐՈՒՄ: 10—10

ԷԼԷԿՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Ույժի հաղցնելը տարածութեան վրա.

ՏԵԼԵՖՕՆՆԵՐԻ ՍԱՐՔԵԼԸ.

Էլէկտրական նշաններ.

ԶԱՆԳԱԿՆԵՐ

ԳԱԼՎԱՆՕՊԼԱՍՏԻԿԱ.

Էլէկտրօլիզ,

Ակումուլատորներ, Էլէմենտներ,

ՇԱՆԹԱՐԳԵԼՆԵՐ.

Նախահաշիւներ և ծրագիրներ ձրի-աբար.

ԷԼԷԿՏՐՕՆ

ԳԼԷԲՕՎ եղբայրների

ՌՕՍՏՕՎ (Դօնի վրա)

Մեծ Սադօվայա փողոց, 24

РОСТОВЪ (на Дону)

БР. ГЛѢБОВЫ

Большая Садовая, 24.

ՑԱԶԱՅԻՆ ՆՈՐ ՇԱՐԺԻՉՆԵՐ

Օտտօ սիստեմայի, որոնք իրանք իրանց են ուղղում ու օծում:

Գազի համար — ածուխից,
— — — նաւթից,
— — — անտրացիտից,
— — — կէրօսինից

$1/_2$-ից մինչև 120 ձիու ույժ:

Շոգեմեքենաներ մեծ արագութեան.

20—100 (Ե. շ.)

„ՄԻՇՈՒՆԱՑ“

ՄԿՆԵՐ ԿՈՏՈՐԵԼՈՒ ՌԻՍ ԳՈՒՍՏԱՆԻ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ,

գլխաւոր պահեստը գտնվում է Թիֆլիսում և Բաքւում, Բարձրագոյն հաստատված դեղատան ապրանքների վաճառման կովկասեան ընկերութեան մօտ: 29—50 (Հ)

ՊՐՕՎԻԶՕՐ Ա. ՇՏԷԽԷՐԻ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ
ԱՏԱՄՆԵՐԻ ՑԱՒԻ ԵՒ ՓՉԱՆԱԼՈՒ ԴԷՄ

ՊՕԴՕԼԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԴԵՂ ԿԱԹԻԼՆԵՐ 50 ԿՕՊ.
ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԿՕԿԱՅԻՆԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱՅԻՆ ԷԼԻԿՍԻՐ 80 ԿՕՊ.
ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԱՏԱՄՆԱՅԻՆ ՓՈՇԻ 30 ԿՕՊ.

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՀԵՍՏ.
ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ՝ Դեղագործական ապրանքների կովկասեան ընկերութեան մէջ և պ. պ. Շահպարոնեանցի, Մակկէրի, Սէնչիկովսկու և Ազմուրօվի դեղատներում:

Зубныя капли: кор. 50 к.
Зубной порошокъ: кор. 30 к.
Зубной эликсиръ: фл. 80 к.
А. ШТЕХЕРЪ

53—52 (Հ.)

Մ. Գ. ՑԷՅՏԼԻՆԻ

ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐԻ ՄԱԳԱԶԻՆԻ
ՕՊՏԻԱԿԱՆ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔԸ

Պօլատի այգու դիմաց, Անկիէնի մագազինում, ստացված է մեծ ընտրութիւն՝ ոսկեայ, նոր ոսկեայ, նիկելեայ, պօզպատեայ և կրիայի ոսկորից ԱԿՆՈՑՆԵՐ, ՊԷՆՍՆԷՆԵՐ և ԼՕՐՆԷՏՆԵՐ: Թատրօնական և դաշտային ԲԻՆՕԿԼՆԵՐ, ՋԵՐՄԱՉԱՓԵՐ, Թէ սենեակների, Թէ դուրսը կախելու և Թէ վաննաների համար: Վերաստուգված և վկայական ունեցող ՄԱԿՍԻՄԱԼ ջերմաչափեր: Լօրնէտի և պէնսնէի համար ոսկեայ, արծաթեայ, նոր-ոսկեայ շղթաներ, նմանապէս մետաքսեայ և մետաղական թելեր:

Ակնոցներ և պէնսնէներ տրվում են նմանապէս բժշկների պատուէրով:

Մագազինում յանձն են առնում նմանապէս փչացած իրերի նորոգելը և ապակիների դնելը:

ԳՆԵՐԸ ամենաչափաւոր են: 7—50 (Հ)

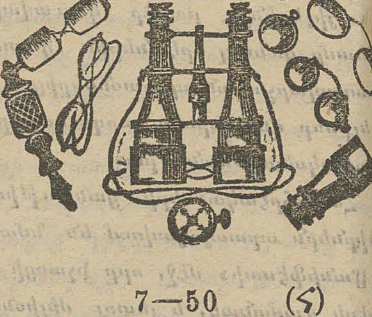

ՄԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ
ՓՈՐՁՎԱԾ ՀԱՇԻՒԱՊԱՀ ցանկանում է ծառայել կօնտօրաներում կամ առևտրական տներում:

Աւարտել է իտալական ամբողջ հաշւապահութիւնը:

Դիմել Մ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆՑԻ տպարանը, Троицкій переулокъ, № 11. 5—8

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՕՒՐԲԷՆ (L'URBAINE)

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ԹՈՅԼՏՈՒԹԵԱՄԲ ՍԿՍԵԼ Է ԻՐ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆԸ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆՈՒՄ ՅՈՒՆԻՍԻ 2-ին, 1889 թւին:

Ընկերութեան գործունէութեան վրա կարգված է մշտական, իրական, կառավարչական վերահսկողութիւն:

«ՈՒՐԲԷՆ» ընկերութիւնը կատարել է 1890 թւին թէ Ֆրանսիայում և թէ Եւրոպայի ուրիշ պետութիւնների մէջ ապահովագրութիւններ

50,000,000 ֆրանկ գումարի.

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ

Նևսկիյ պրօսպէկտ

№ 13

ՈՒՐԲԷՆ ընկերութիւնը չէ վերցնում ապահովագրվածներից ընթացիկ ՊՐԷՄԻԱՆԵՐ՝ ապահովագրվածի ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ ԴԷՊՔՈՒՄ, և այնու ամենայնիւ ՊՕԼԻՍԸ շարունակում է պահպանել իր կատարեալ ոյժն ու իրաւունքը:

Բաժանմունքներ պետութեան գլխաւոր քաղաքներում:

Գլխաւոր գրասենեակը Անդրկովկասի համար ԹԻՖԼԻՍՈՒՄՆ է. Պօլակ և ընկ. Գրաֆսկայա փողոց, տուն իշխ. Ջավչավաձէի (նախկին Շաբուրօվի) „Սէվերնիէ Նօմերա“ հիւրանոցի կողքին:

Նոյն տեղ տրվում են և ձրիապէս ուղարկվում են ընկերութեան կանօններ և բրօշիւրներ: 7—20 (շ.)

„ՎԻԷՆՆԱՅԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ“
(ВѢНСКІЙ МАГАЗИНЪ)

ՊԱՏՐԱՍՏԻ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐԻ

(ԳՕԼՕՎԻՆՍԿԻ ՊՐՕՍՊԷԿՏ, ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՄՆԱԶԻԱՅԻ ՀԱՆԴԷՊ, ՄԴԻՎԱՆԻԻ ՏԱՆԸ)

Ստացել ենք ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ մարդկանց և երեխաների գարնանային և ամառային պատրաստի հագուստներ, ամենավերջին ձևի:

ԳՆԵՐԸ չափաւոր են և ամենքին մատչելի:

Խուդավերդեանց. 2—15

Дозволено цензурою, Тифлисъ, 3 Апрѣля 1891 г. Типографія Канцел. Главнонач. Гражданск. частью на Кавказѣ, Лорисъ-Меликовская ул., д. каз.